

دفاع مقدس در یک نگاه

پژوهش و تدوین:

اکبر عابدی

مرکز مطالعات، تدوین و انتقال تجارب رزمی دفاع مقدس و نبردهای

معاصر دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام

سرشناسه	:	عابدی، اکبر، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	:	دفاع مقدس در یک نگاه / پژوهش و تدوین اکبر عابدی.
مشخصات نشر	:	تهران : دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)، ۱۳۹۷.
شابک	:	۱۵۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۱-۰۰۱-۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۳۶۱۴۳۶
مشخصات ظاهری	:	۱۲۶ ص: مصور(رنگی)، جدول.
موضوع	:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷
رده -ی دیویی	:	۰۸۴۳/۹۵۵
رده بندی کنگره	:	DSR ۱۶۰۰/۷د۲ع ۱۳۹۷

دفاع مقدس در یک نگاه

تهیه و تولید: مرکز مطالعات، تدوین و انتقال تجارب رزمی دفاع مقدس، برده های و اصر دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

پژوهش و تدوین: اکبر عابدی

ویراستار و نظارت علمی: سردار سرلشکر پاسدار دکتر سید یحیی صفوی

ناشر: دانشگاه افسری و تربیت پاسدار: امام حسین (ع)

ویراستار ادبی: مجتبی اشراقی، غلامعلی رنجبر

نمونه خوان: حمید نجف زاده

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۱-۰۰۱-۷

نشانی: تهران، بعد از پل لشکرک، دانشگاه افسری و تربیت

پاسداری امام حسین (ع)

تلفن: ۰۲۱-۷۳۸۲۶۲۹۶

فهرست

۷	مقدمه سردار سرلشکر سپهبد یحیی حیم سفوی
۱۱	مقدمه
۱۷	گفتار اول: دوران جنگ سرد (۱۹۹۱ م. - ۱۹۵۰ م.)
۱۹	بیروزی انقلاب اسلامی در اوج قدرت‌نمایی شرق و غرب
۲۰	توطئه‌های شرق و غرب از تثبیت نظام جمهوری اسلامی
۳۱	گفتار دوم: جنگ سخت، آخرین راه‌حل
۴۵	گفتار سوم: حمله عراق به ایران و آغاز جنگ تحمیلی ۸ ساله
۵۱	گفتار چهارم: تدابیر و موضع‌گیری‌های حضرت امام خمینی (ره)
۵۳	مقاومت مردم
۵۹	گفتار پنجم: چهار عملیات ناموفق ایران
۷۱	گفتار ششم: عملیات‌های آزادسازی مناطق اشغالی
۸۷	گفتار هفتم: چرایی ادامه جنگ پس از فتح خرمشهر

- گفتار هشتم: تنبیه متجاوز..... ۹۳
- گفتار نهم: مروری بر سلسله عملیات‌های برون‌مرزی یا انهدامی..... ۱۰۱
- گفتار دهم: پذیرش قطعنامه ۵۹۸ توسط ایران و عملیات مرصاد..... ۱۳۵
- گفتار یازدهم: پایان جنگ تحمیلی ۸ ساله..... ۱۴۱
- گفتار دوازدهم: دستاوردها و نتایج دفاع مقدس..... ۱۴۹
- گفتار سیزدهم: آزمون پیشرفت تحصیلی..... ۱۵۹
- نقشه‌ها..... ۱۶۵
- منابع..... ۱۷۹

مقدمه

جنگ پدیده‌ای بی‌رحم، با دیرانی‌هایی گسترده است که توسط دولت‌ها آغاز می‌شود و ارتش‌ها برای اخلال اجرای آن هستند و معمولاً بیشترین آسیب‌ها، مصیبت‌ها و زنجیرها را به مردم غیرنظامی وارد می‌سازد. اما همین جنگ از نگاهی دیگری می‌تواند اسباب توسعه توان و ظرفیت علمی، آموزشی و فکری انسان‌ها را فراهم آورد. از این رو، جزء منابع مهم تجربه، عبرت و یادگیری کشورها به‌شمار می‌آید و بررسی منازعات و جنگ‌های هر ملت به منظور جلوگیری از چنین حوادثی موضوعیت پیدا می‌کند.

جنگی که رژیم بعث عراق حدود ۱۹ ماه پس از سقوط نظام شاهنشاهی به جمهوری اسلامی ایران تحمیل کرد، برای ملت ایران نماد یک مقاومت ملی و یک دوره مملو از فداکاری‌ها و شجاعت‌های بی‌نظیر جوانان این مرزوبوم محسوب می‌شود.

این جنگ از مهم‌ترین جنگ‌های معاصر در غرب آسیا (خاور میانه) به شمار می‌آید و به مراتب بیش از سایر جنگ‌های کشورهای جهان سوم، ماهیت بین‌المللی داشته است؛ چرا که از روزهای آغازین تا پایان آن، رژیم بعثی عراق همواره از پشتیبانی قدرت‌های بزرگ و حمایت همه جانبه بیشتر رژیم‌های عربی منطقه برخوردار بوده است.

در طول جنگ ۸ ساله که از کم‌سابقه‌ترین و استثنایی‌ترین جنگ‌ها در عصر جهان دوقطبی و در دوران جنگ سرد بود، دو ابرقدرت وقت دنیا عملاً در یک جبهه واحد قرار گرفتند و کاملاً همسو باهم از رژیم بعثی عراق حمایت کردند. اکثر کشورهای عربی منطقه نیز این رژیم را با کمک‌های مالی و تسلیحاتی خود یاری کردند و حتی کشورهایی مانند مصر و اردن در کنار عراق و صدام حسین قرار گرفتند.

ارتش رژیم بعثی عراق در ساعات‌های آغازین بعدازظهر دوشنبه ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹ هجری شمسی، حمله سراسری خود را به خاک ایران آغاز کرد و نیروی زمینی این کشور نیز با پشتیبانی بمباران‌های هوایی و طی تهاجمی غافلگیرانه، پنج استان مرزی ایران را درگیر کرد. دو ماه نخست جنگ یکی از آزمون‌های سخت است ایران بود. جوانان، مردم و نیروهای مسلح ایران با مقاومتی بی‌نظیر و پس از یک سلسله عملیات پی‌درپی توانستند دشمن را در دسترسی به اهداف خود ناکام بگذارند.

در ادامه این جنگ، رژیم بعثی عراق علاوه بر نبردهای گسترده زمینی و بمباران‌های هوایی، از موشک‌های زمین به زمین و سلاح‌های شیمیایی برای حمله به مردم غیرنظامی استفاده کرد. این کشور

همچنین در سال‌های پایانی، جنگ را با حمله به نفت‌کش‌ها و پایانه‌های نفتی در خلیج فارس گسترش داد. حملات بی‌رحمانه عراق به مناطق مسکونی و مردم غیرنظامی، خسارت‌ها و تلفات زیادی به غیرنظامیان ایران وارد آورد.

ایران در این تجاوز موفق شد تا با تکیه بر نیروی ایمان، رهبری بن‌نیر حضرت امام خمینی ره، ابداع شیوه‌های نوین جنگ، حمایت بی‌دریغ مردم و حضور گسترده آن‌ها در میدان‌های نبرد، پس از اجرای حدود ۱۰ عملیات بزرگ و متوسط، نیروهای ارتش متجاوز بعثی را از خاک حریش بیرون براند و مانع از دستیابی رژیم بعث عراق به مقاصد و امداد خود گردد.

با اینکه رژیم بعث عراق در ماه‌های آغازین جنگ ابتکار عمل را در دست داشت، اما نتوانست با آن چنان که می‌خواست ادامه داده و به پایان برساند. صدام به دلیل مقاومت جانانه مردم ایران، در دام جنگی گرفتار شد که خود آغازگر آن برد و سال‌های طولانی برای رهایی از آن تلاش کرد.

جمهوری اسلامی ایران پس از ۸ سال مقاومت و ایستادگی در ۲۷ تیر ۱۳۶۷ قطعنامه ۵۹۸ سازمان ملل متحد را پذیرفت و بدین ترتیب جنگ تحمیلی به پایان خود نزدیک شد، اما دیری نپایید که رژیم بعث عراق جنگ دیگری را آغاز کرد. این تجاوز مجدد، به شکست نظامی و سیاسی دوباره برای عراق و همچنین شکست سازمان منافقان (مجاهدین خلق) انجامید. سرانجام عراق در ۲۹ مرداد ۱۳۶۷ قطعنامه ۵۹۸ را عملاً پذیرفت و با نظارت سازمان ملل متحد، آتش‌بس بین

ایران و عراق برقرار شد. بدین ترتیب، جنگ حدود یک ماه پیش از هشتمین سالروز آغازش خاتمه یافت.

این جنگ خونین جان صدها هزار نفر از مردم ایران و عراق را گرفت، هزاران خانه و کاشانه را ویران کرد و صدها میلیارد دلار خسارت به هر دو کشور وارد آورد. همچنین یک دهه تحولات سیاسی غرب آسیا را تحت تأثیر خود قرار داد. با این وجود در ۲۰۰ سال گذشته، جنگ تحمیلی تنها جنگی بود که در آن ایران توانست تمام سرزمین خود را تنها با تکیه بر ملت و قوای مسلح خود و در شرایط تحریم نسبی تسلیحاتی، از دشمن باز پس گیرد و حیثیت و بقای ملی خود را حفظ کند.

صدام حسین که هیچ دساوردی از این جنگ نداشت، پس از گذشت حدود دو سال از آتش‌بس، طی ششمین نامه رسمی خود به رئیس‌جمهور وقت ایران، بار دیگر عاها، مرزی ۱۹۷۵ الجزایر را به عنوان مبنای مذاکرات دو کشور پذیرفت. هفت ماهی که خود او آن را در آستانه جنگ، بی‌اعتبار خوانده و در برابر دو ریز: های خبرنگاران پاره کرده بود.

در این کتاب تلاش می‌شود تا فراگیران عزیز به صورت اجمالی با روند تهاجم عراق آشنا شوند و در پایان، انتظار می‌رود تا دانشجویان و فراگیران محترم:

۱. حوادث، حواشی و دشمنی‌های غرب و شرق در سال‌های آغازین انقلاب اسلامی را بدانند.

۲. دلایل و عوامل تحمیل جنگ از طرف رژیم بعث عراق به ایران را بررسی کنند.
۳. با اهداف عراق از تهاجم به جمهوری اسلامی ایران آشنا شوند.
۴. وضعیت و شرایط جمهوری اسلامی ایران را قبل از آغاز جنگ مورد بررسی قرار دهند.
۵. تدابیر و موضع‌گیری‌های حضرت امام خمینی ره آشنا شوند.
۶. با مراحل مختلف جنگ تحمیلی از جمله تهاجم ارتش بعث، آزادسازی مناطق اشغالی، تعقیب و تنبیه متجاوز و عملیات‌های سرنوشت‌ساز و مقصود پایان جنگ آشنا شوند.
- در پایان، از اسامید، دانشجویان و پژوهشگران ارجمند تقاضا دارم تا با بیان نظرات ارزشمند خود، ضمن رفع خطاها و اشتباهات احتمالی، بر غنای مطالب این کتاب بیفزایند.

اکبر عابدی

مرکز مطالعات، تدوین و انتقال تجارب راهبردی

دفاع مقدس و نبردهای معاصر

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام

بهار ۱۳۹۸